

Wespendief en Windenergie Veluwe

Notitie Reikwijdte en Detailniveau

Provincie Gelderland

28 juni 2023

Project Wespandief en Windenergie Veluwe
Opdrachtgever Provincie Gelderland

Document Notitie Reikwijdte en Detailniveau
Status Definitief
Datum 28 juni 2023
Referentie 137008/23-010.840

Projectcode 137008
Projectleider T. Reimer MSc
Projectdirecteur K.A. Haans MSc

Auteur(s) L.F. de Visser-Bleijenberg MSc, S.F. Apperloo MSc, L. Verweij MSc
Gecontroleerd door S.A. de Graaff MSc
Goedgekeurd door T. Reimer MSc

Paraaf

Adres Witteveen+Bos Raadgevende ingenieurs B.V.
Leeuwenbrug 8
Postbus 233
7400 AE Deventer
+31 (0)570 69 79 11
www.witteveenbos.com
KvK 38020751

Het kwaliteitsmanagementsysteem van Witteveen+Bos is gecertificeerd op basis van ISO 9001.
© Witteveen+Bos

Niets uit dit document mag worden veeelvoudigd en/of openbaar gemaakt in enige vorm zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Witteveen+Bos noch mag het zonder dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd, behoudens schriftelijk anders overeengekomen. Witteveen+Bos aanvaardt geen aansprakelijkheid voor enigerlei schade die voortvloeit uit of verband houdt met het wijzigen van de inhoud van het door Witteveen+Bos geleverde document.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING EN DOEL	4
1.1	Aanleiding en achtergrond	4
1.2	Waarom een milieueffectrapportage?	5
1.3	Doel van de NRD	6
1.4	Leeswijzer	6
2	KADERS VANUIT WETGEVING, BELEID EN RICHTLIJNEN	7
2.1	Europees	7
2.2	Nationaal	8
2.3	Provinciaal	9
3	UITGANGSPUNTEN VOOR HET ONDERZOEK	11
3.1	Definitie windenergie	11
3.2	Studiegebied	12
3.3	Referentiesituatie	13
4	AANPAK MILIEUONDERZOEK	15
4.1	Uitgangspunten beoordelingskader	15
4.2	Beoordelingskader	15
4.3	Toelichting thema's	16
4.4	Beoordelingschaal	18
4.5	Alternatieven	18
4.5.1	Alternatief 1 - Beschermde Natuur	18
4.5.2	Alternatief 2 - Natuur en Energie	19
4.5.3	Alternatief 3 - Wespandief	19
5	VERVOLGPROCEDURE	20
	Laatste pagina	20
	Bijlage(n)	Aantal pagina's
	-	

1

INLEIDING EN DOEL

Voor u ligt de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (hierna NRD) voor het plan-MER Wespandief en Windenergie Veluwe. Deze NRD vormt de eerste stap in de zogeheten m.e.r.-procedure (zie kader). De m.e.r.-procedure wordt doorlopen voor de ontwikkeling van windbeleidsregels en een wijziging van de omgevingsverordening van de provincie Gelderland. Het doel van deze regels is het beschermen van de wespandief in Natura-2000 gebied Veluwe en het mogelijk maken van windenergie.

Definitie m.e.r., MER en plan-MER

Binnen de procedure van milieueffectrapportage worden de afkortingen m.e.r. en het MER gebruikt. De m.e.r. duidt de procedure van milieueffectrapportage aan, zoals het onderzoek, de inspraak en alle bijkomende adviezen. De afkorting MER staat voor het eindproduct, het milieueffectrapport. Een plan-MER toetst de milieueffecten van (zoek)gebieden, om op deze manier milieu een volwaardige plaats te geven in de besluitvorming.

Het plan-MER is een instrument dat geschikt is voor de planstudiefase met milieubeoordeling op strategisch en relatief abstract niveau. Voor meer informatie over m.e.r. (de procedure): [Milieueffectenrapportage in een notendop](#). Voor meer informatie over MER (het rapport): [Wat staat er in een milieueffectrapport?](#)

1.1 Aanleiding en achtergrond

De Gedeputeerde Staten van Gelderland hebben op 20 december 2022 een besluit genomen waarin windenergie op en rondom de Veluwe beperkt wordt om sterfte van de wespandief tegen te gaan. Dit is nodig omdat de populatie wespandieven op de Veluwe al meerdere jaren onder het instandhoudingsdoel van het Natura 2000-gebied ligt.

De wespandief is een beschermde roofvogel die vooral in de zomer voorkomt in Natura 2000-gebied Veluwe. De afgelopen decennia is de natuur op de Veluwe in kwaliteit en diversiteit aanzienlijk achteruitgegaan. Dit komt onder andere door verdroging, stikstofdepositie, intensivering van het landgebruik en recreatiedruk ([Provincie Gelderland, 2023](#)). Deze ontwikkelingen hebben directe gevolgen voor het leefgebied en het voedselaanbod voor de wespandief op de Veluwe. Hierdoor zijn wespandieven gedwongen om hun foerageergebied uit te breiden en over grotere afstanden te vliegen op zoek naar voedsel, ook buiten de Veluwe. Op basis van [onderzoek](#) uit van Altenburg & Wymenga (A&W) blijkt dat de wespandief op de Veluwe tot 8 kilometer rondom het Natura 2000-gebied voedsel zoekt. Dit gebied, met een omvang van ruim 2.300 km², vormt het leef- en foerageergebied van de wespandieven die op de Veluwe verblijven.

Rondom de Veluwe zijn verschillende windparken gerealiseerd of vergund. Deze windparken staan binnen het leef- en foerageergebied van de wespandief, wat de kans op aanvaring met windturbines kan vergroten. Windturbines binnen dit gebied vormen een risico op aanvaring, maar zijn wel nodig om bij te dragen aan de RES-doelstellingen voor duurzame energie die volgen vanuit het Klimaatakkoord. In het eerdergenoemde besluit van de Gedeputeerde Staten van Gelderland wordt de zogenaamde [EN-EN-strategie](#) als oplossingsrichting geïntroduceerd.

Deze strategie heeft als doel om zoveel mogelijk duurzame energie op te wekken, met tegelijkertijd voldoende bescherming voor de wespandief. In dit plan-MER wordt onderzocht hoe de provincie Gelderland deze beleidsregels het beste vorm kan geven.

Doel

De uitkomsten van het plan-MER geven inzicht in de milieueffecten van verschillende opties om de EN-EN-strategie in beleid te vatten. Vanuit de provincies bestaat de behoefte om te weten wat de verwachte kans op sterfte (mortaliteit) van wespandieven is van de huidige en vergunde windturbines. Uit deze informatie kan opgemaakt worden welke ruimte nog beschikbaar is om nieuwe windturbines toe te staan zonder in strijd te zijn met het instandhoudingsdoel van de wespandief. De ruimte wordt ook wel de mortaliteitsruimte genoemd. Binnen deze mortaliteitsruimte kan vervolgens gezocht worden naar een optimale balans tussen mortaliteit en energieopbrengst op basis van het effect van mitigerende maatregelen om zo veel mogelijk initiatieven ruimte te geven. De provincie Gelderland kiest ervoor om dit in haar Beleidslijn Windenergie en Omgevingsverordening vast te leggen.

Betrokkenheid van andere provincies

Het foerageergebied van de wespandieven binnen het Natura 2000-gebied de Veluwe is breder dan de provincie Gelderland. De zone van 8 kilometer rond de Veluwe ligt ook gedeeltelijk in de provincies Utrecht, Overijssel en Flevoland.

De provincies Utrecht en Overijssel zijn dan ook betrokken bij dit onderzoek. Deze provincies stellen geen beleid vast. Wel willen de provincies inzicht krijgen in de effecten bij de ontwikkeling van windenergie voor de wespandief binnen de provinciegrenzen. De medewerking van de provincies Utrecht en Overijssel zorgt voor een completer onderzoek. De in dit plan-MER opgehaalde informatie helpt bovendien bij bovenregionale afstemming. Voor de milieu-informatie die in het plan-MER wordt opgenomen wordt gebruik gemaakt van de al lopende m.e.r.-procedures in deze provincies.

De provincie Flevoland geeft aan dat zij geen nieuwe windinitiatieven gepland heeft in de 8 kilometer zone rondom de Veluwe. Daarom ziet zij geen noodzaak om deel te nemen aan dit onderzoek. De huidige windturbines in dit gebied zijn echter wel van invloed op het instandhoudingsdoel van de wespandief. Dit komt omdat de wespandief mogelijk kan sterven door aanvaring met de bestaande windturbines. Het effect van de huidige windturbines in de provincie Flevoland wordt daarom wel meegenomen in het plan-MER.

1.2 Waarom een milieueffectrapportage?

Een milieueffectrapportage (m.e.r.) is een instrument om het milieubelang te betrekken in de voorbereiding en vaststelling van plannen en besluiten die mogelijk gevolgen hebben voor het milieu. Hierbij worden de milieugevolgen van een voornemen in kaart gebracht. Ook worden eventuele alternatieven en maatregelen om deze gevolgen te beperken onderzocht. De input uit de omgeving wordt opgehaald met zienswijzen, om op die manier de belangen van stakeholders en omwonenden mee te nemen in m.e.r.-procedure.

Wettelijke verplichting

De wettelijke verplichting om een m.e.r.-procedure te doorlopen is vastgelegd in de Omgevingswet, die naar verwachting in januari 2024 in werking treedt. In deze wet is gekozen voor een algemene omschrijving van de plan-m.e.r.-plichtige plannen en programma's (Artikel 16.34 en 16.36). Onder de Omgevingswet is een plan-m.e.r. verplicht als:

- een plan kaderstellend is voor m.e.r.-(beoordelings-)plichtige besluiten;
- een Passende beoordeling moet worden gemaakt op grond van de Wet natuurbescherming voor een plan dat volgens een wettelijke of bestuursrechtelijke bepaling verplicht is.

De nieuwe beleidsregels en wijziging van de omgevingsverordening van de provincie Gelderland zijn kaderstellend. Voor de realisatie van windparken moet mogelijk een Passende beoordeling gemaakt worden. Het opstellen van de beleidsregels en wijziging van de omgevingsverordening is dus plan-MER-plichtig.

Verhouding van dit plan-MER met andere lopende onderzoeken in de provincies

Binnen het leef- en foerageergebied van de wespandief op en rond de Veluwe worden al verschillende m.e.r.-procedures doorlopen en ecologische onderzoeken opgesteld. Relevante m.e.r.-procedures en ecologische onderzoeken zijn:

- plan-MER Windbeleid & RES Provincie Gelderland;
- plan-MER Windenergie Provincie Utrecht;
- plan-MER RES West-Overijssel;
- plan-MER RES GMR Arnhem-Nijmegen;
- ecologisch onderzoek windpark Kampen;
- ecologisch onderzoek windpark Horst en Telgt;
- plan-MER Grootschalige opwek Olst-Wijhe.

Vanuit deze onderzoeken is al veel informatie bekend over de staat van het milieu en de effecten van windenergie. Het plan-MER houdt rekening met deze onderzoeken. De milieu-informatie die al bekend is hoeft namelijk niet opnieuw onderzocht te worden. Waar mogelijk wordt verwezen naar deze onderzoeken, of wordt informatie uit deze onderzoek verwerkt in het plan-MER.

1.3 Doel van de NRD

Deze Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) bevat de uitgangspunten en geeft de kaders weer van de onderzoeken in het hierop volgende plan-MER. In deze NRD wordt ingegaan op de te onderzoeken milieuaspecten en alternatieven (reikwijdte) en wordt aangegeven op welke manier en in hoeveel detail dit wordt beschreven en onderzocht (detailniveau). Deze NRD heeft tot doel om betrokkenen en belanghebbenden te informeren over de aanpak, inhoud en diepgang van het op te stellen plan-MER en hen te raadplegen door middel van zienswijzen.

1.4 Leeswijzer

In deze NRD wordt u geïnformeerd over het detailniveau en de reikwijdte van het voorgenomen milieuonderzoek. In bovenstaande inleiding, hoofdstuk 1, is de aanleiding en het doel van het onderzoek beschreven. Hoofdstuk 2 bevat het wettelijke kader met de wetgeving, het en de richtlijnen waarbinnen het plan-MER wordt opgesteld. Hoofdstuk 3 gaat in op de uitgangspunten voor het plan-MER, waaronder het studiegebied, de referentiesituatie en de uitgangspunten voor het milieuonderzoek. Hoofdstuk 4 beschrijft de onderzoeks aanpak en de alternatieven voor de milieuonderzoeken van het plan-MER. Hoofdstuk 5 informeert over de vervolprocedure en geeft aan hoe u kunt reageren op dit voorstel.

2

KADERS VANUIT WETGEVING, BELEID EN RICHTLIJNEN

In het plan-MER worden wet- en regelgeving en (beleids-)kaders betrokken die relevant zijn voor het besluit. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen de wettelijke kaders die juridisch bindend zijn en de beleidsmatige kaders die een indirecte doorwerking hebben en bijvoorbeeld alleen de betreffende overheid zelf binden. Dit hoofdstuk bevat een selectie van de belangrijkste wet- en regelgeving op Europees, Nationaal en Provinciaal niveau die ten grondslag liggen aan de aanleiding of het toetsingskader.

2.1 Europees

Europese Green Deal (Europese klimaatwet)

De Green Deal heeft als doel om de Europese Unie (EU) klimaatneutraal te maken tegen 2050. Deze doelstelling ligt in lijn met het klimaatakkoord van Parijs om de klimaatopwarming te houden op een maximale stijging van 2 °C, maar zo mogelijk binnen de 1,5 °C te houden.

Om deze doelstellingen te bereiken wil de EU tegen 2030 de uitstoot van broeikasgassen met 55 % laten dalen. Om die reden introduceert de EU wetgevende voorstellen die vallen onder het 'Fit-for-55'-pakket. De opwarming van de aarde is nauw verbonden met verschillende beleidsdomeinen zoals energie, vervoer, milieu, staatssteun en aanbesteden. De EU streeft naar de integratie van duurzaamheid binnen deze beleidsdomeinen. Onder het plan REPowerEU wordt er al volop geïnvesteerd in hernieuwbare energie, zoals wind- en zonne-energie. Veel van het voorgestelde beleid zal uiteindelijk op lokaal en regionaal niveau moeten worden uitgevoerd.

Natura 2000 Vogel- en Habitatrichtlijn

Natura 2000 is een netwerk van beschermde natuurgebieden in de EU. Het netwerk is bedoeld om gebieden, planten- en diersoorten te beschermen. De Europese richtlijn 92/43/EEG zorgt voor een wettelijke zorgplicht voor de biodiversiteit in deze gebieden. Deze richtlijnen zijn vertaald naar nationaal beleid en in Nederland opgenomen in de Wet natuurbescherming.

Op de Veluwe is de wespandief als broedvogel aangewezen met een instandhoudingsdoel van 100 broedparen. Dat betekent dat voor het leefgebied van de wespandief speciale beschermingsmaatregelen worden getroffen, zodat wespandieven hier kunnen voortbestaan en zich kunnen voortplanten (Vogelrichtlijn Artikel 4 lid 1).

Europese Natuurherstelwet

De Europese Natuurherstelwet is voorgesteld vanuit de Europese Commissie om bindende doelen te stellen voor natuurherstel met het oog op verbetering van de biodiversiteit. Het wetsvoorstel vormt een aanvulling op de Vogel- en Habitatrichtlijn, KRW, KRM, en de EU-Verordening 1143/2014 inzake invasieve uitheemse soorten door hersteldoelen vast te stellen op ecosysteemniveau. Dit heeft betrekking op ecosystemen in stedelijk gebied, landbouwgebied, bossen, aquatische en mariene ecosystemen en populaties van bestuivende organismen. Binnen deze wetgeving dient 20 % van al het grondgebied in de EU hersteld te zijn per 2030, en alle gedegradeerde ecosystemen per 2050. Elk EU-lidstaat is verplicht om binnen twee jaar nadat de wet is aangenomen een herstelplan in te dienen en de voortgang van deze plannen te monitoren en te rapporteren.

De concrete implicaties voor ruimtelijke ontwikkelingsplannen in Nederland is afhankelijk van de nationale invulling van deze wet op het moment dat deze wordt aangenomen door het Europees Parlement. Hoewel binnen het Europees Parlement nog een discussie gaande is over de wet, wordt deze naar verwachting eind 2023 bekrachtigd.

2.2 Nationaal

Energieakkoord

Het Energieakkoord voor duurzame groei is een overeenkomst uit 2013 tussen 47 partijen: overheden, werkgevers, vakbeweging, natuur- en milieuorganisaties, andere maatschappelijke organisaties en financiële instellingen. Het doel is de energievoorziening van Nederland duurzamer te maken. De afspraken gaan over energiebesparing, duurzame opwekking, schone technologieën en klimaatbeleid. De afspraken leiden tot een betaalbare en schone energievoorziening, werkgelegenheid en kansen voor Nederland in de markten voor schone technologie.

Klimaatwet

De Klimaatwet legt het streefdoel van 49 % reductie van CO₂-uitstoot in 2030 en 95 % reductie in 2050 ten opzichte van 1990 wettelijk vast. Ieder kabinet is hier dus aan gebonden, totdat de wet wordt aangepast. De Klimaatwet gaat niet over de inhoudelijke maatregelen om CO₂-reductie te realiseren. Die maatregelen zijn in het Klimaatakkoord afgesproken met maatschappelijke partijen.

Klimaatakkoord

Het Klimaatakkoord (2019) is een initiatief van het kabinet en bouwt voort op het Energieakkoord. Het Klimaatakkoord heeft één centraal doel: reductie van broeikasgassen. Daarbij wordt niet alleen gekeken naar de energievoorziening, maar naar alle broeikasemissies. In het Klimaatakkoord is uitgewerkt hoe Nederland de doelstellingen wil bereiken. Het Klimaatakkoord is een pakket maatregelen waarmee de politiek het reductiedoel van 49 % minder CO₂-uitstoot in 2030 ten opzichte van 1990 wilt realiseren.

Het Klimaatakkoord vormt het kader voor de Regionale Energiestrategie (RES). In de RES wordt op regionaal niveau (in 30 regio's) de strategie vastgelegd te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn voor de opwekking van zonne- en windenergie op land en welke warmtebronnen er zijn. In het plangebied liggen 7 RES regio's: Noord Veluwe, Stedendriehoek, Foodvalley, Rivierenland, Arnhem Nijmegen, Achterhoek en West-Overijssel. In een RES regio werken overheden, inwoners, het bedrijfsleven, netbeheerders en maatschappelijke organisaties aan een regionale energiestrategie. Elke RES regio heeft zoekgebieden voor windenergie vastgesteld.

In het coalitieakkoord zijn de doelstellingen voor CO₂-reductie verhoogd naar 55 % reductie in 2030. Om met voldoende zekerheid het aangescherpte doel van 55 % reductie in 2030 te realiseren, wil het kabinet zich bij de uitwerking van het klimaatbeleid richten op 60 % emissiereductie, zodat ook bij tegenvallers de 55 % reductie niet in het geding is.

Energiewet

De Energiewet wordt een modernisering van de Gaswet en Elektriciteitswet uit 1998 en is een implementatie van het EU Clean Energy Package. De belangrijkste pijler van deze wet is het CO₂-arm, betrouwbaar, betaalbaar, veilig en ruimtelijk implementeren van schonere energie. Hierbij krijgen provincies en gemeentes meer bevoegd gezag rondom de aanleg van energie-infrastructuur. De intreding van deze wet is nog onbekend, maar een wetsvoorstel wordt in 2023 ingediend bij de Tweede Kamer.

Omgevingswet

Op 1 januari 2024 treedt de Omgevingswet in werking. Dit plan-MER gaat uit van de wetgeving onder de omgevingswet; de wijziging in beleidsregels en omgevingsverordening wordt pas in 2024 vastgesteld. De Omgevingswet is een wet die tot doel heeft het stelsel van wetgeving voor ontwikkeling en het beheer van de leefomgeving (het omgevingsrecht) aanzienlijk te vereenvoudigen.

De Omgevingswet bundelt tientallen bestaande wetten en honderden regels op het gebied van water, lucht, bodem, natuur, infrastructuur, gebouwen en cultureel erfgoed samen in één nieuwe wet.

Natuurbescherming in de Omgevingswet

De Wet natuurbescherming (Wnb) is een van de wetten die zal opgaan in de Omgevingswet. De wet beschermt natuurgebieden en plant- en diersoorten. De wet moet ervoor zorgen dat verschillende plant- en diersoorten in de natuur blijven bestaan en kwetsbare soorten, waaronder Rode Lijst-soorten, niet verdwijnen. Daarnaast beschermt de wet ook natuurgebieden. Deze zijn vanuit de internationale verplichtingen uit de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn en bepaalde verdragen (bijvoorbeeld het Verdrag van Ramsar, ter bescherming van watergebieden) verankerd in de wet. Voor soorten geldt een zorgplicht en zijn verbodsbepalingen opgenomen. Het is bijvoorbeeld verboden om opzettelijk plantensoorten te vernielen of diersoorten te doden. Provincie bepalen aan de hand van de regels in de Omgevingswet hun natuurvisie/beleid).

De omgevingswet beschermt naast soorten en gebieden ook houtopstanden. Het totale oppervlak aan houtopstanden, gelegen buiten de bebouwde kom, moet op peil worden gehouden. Er zijn geen specifieke regelingen voor individuele houtopstanden, maar er geldt wel een herplantingsplicht bij het kappen van bomen. Hierbij moet wel worden vermeld dat een vrijstelling op herplanting mogelijk is. In provincie Gelderland moet een kapmelding worden ingediend bij het kappen van houtopstanden buiten de bebouwde kom die wettelijk beschermd worden. Informatie over de ligging van de houtopstanden worden meestal verstrekt door de gemeenten.

2.3 Provinciaal

Omgevingsvisie

In de omgevingsvisie legt de provincie haar ambities en beleidsdoelen voor de fysieke leefomgeving vast, voor de lange termijn.

Omgevingsvisie Gaaf Gelderland

In de omgevingsvisie Gaaf Gelderland (vastgesteld op 19 december 2018 door Provinciale Staten Gelderland) beschrijft de provincie Gelderland wat zij wil en moet veranderen en ontwikkelen om Gelderland door te geven aan volgende generaties. De provincie Gelderland wil in 2050 volledig klimaatneutraal zijn. In 2030 wil de provincie Gelderland een broeikasgasreductie van 55 % in Gelderland. Dit bereikt de provincie Gelderland door grootschalige besparing en opwekking uit verschillende duurzame bronnen van energie, zoals wind, zon, waterkracht, biomassa en bodemenergie. De provincie Gelderland stimuleert innovatie en het uitrollen van bewezen technieken en streeft naar een versnelde energietransitie, gericht op forse vergroting van het aandeel duurzame energie en passend bij de Gelderse kwaliteiten. Voor het opwekken, opslaan en transporteren van duurzame energie is veel ruimte nodig: windturbines, zonneparken, warmtecentrales, (mest-)vergisters en waterkrachtcentrales moeten een plek krijgen in het Gelderse landschap, wil de provincie Gelderland haar ambitie halen. Dit raakt de leefomgeving van alle Gelderlanders en kan conflicteren met andere Gelderse kwaliteiten, zoals de natuur, het rivierenlandschap met uiterwaarden en erfgoed.

Omgevingsvisie Overijssel

In de omgevingsvisie Overijssel (vastgesteld op 16 november 2022 door Provinciale Staten Overijssel) beschrijft de provincie Overijssel dat ze wil bijdragen aan een klimaatneutraal Nederland in 2050. De provincie Overijssel heeft de ambitie voor een betrouwbare, duurzame en betaalbare energievoorziening met beperking van uitstoot van broeikasgassen. Daarin zet de provincie Overijssel in op het verminderen van energiegebruik, het efficiënter gebruiken van energie, en meer inzetten op hernieuwbare energie als zon, wind, biomassa en ondergrond. Daarvoor zal er ruimte gemaakt moeten worden voor wind- en zonne-energie. Daarvoor worden de bestuurlijke afspraken met het Rijk nagekomen en belemmeringen voor windturbines worden zo veel mogelijk opgeheven.

Omgevingsvisie Utrecht

In de omgevingsvisie Utrecht (vastgesteld op 10 maart 2021 door Provinciale Staten Utrecht) beschrijft de provincie Utrecht dat ze zo spoedig mogelijk en uiterlijk in 2050 CO₂-neutraal wil zijn. In 2030 wil de provincie Utrecht minimaal 55 % van het elektriciteitsgebruik duurzaam opwekken op eigen grondgebied. Daarnaast heeft de provincie Utrecht de ambitie om zoveel mogelijk geschikte daken te benutten voor energie-opwek en/of klimaatadaptie. De provincie Utrecht wil dit alles bereiken door in te zetten op energie besparing in de gebouwde omgeving, stimuleren van duurzame mobiliteitsvormen en te ondersteunen in de omslag naar schonere brandstoffen. Voor de opwek van duurzame energie wordt er gekeken naar energie uit wind, zon, biomassa, aardwarmte, aquathermie, warmte-koudeopslag, waterkracht en restwarmte.

Omgevingsverordening

Elke provincie heeft een eigen Omgevingsverordening waarin de regels staan die nodig zijn om het beleid uit de Omgevingsvisie uit te voeren. De Omgevingsverordening bevat alle regels van de fysieke leefomgeving. Daarin zijn ook de regels en voorwaarden te vinden voor de plaatsing van windturbines, zoals in natuurgebieden.

Omgevingsverordening Gelderland

De Omgevingswet en de omgevingsvisie Gaaf Gelderland vragen om een nieuwe omgevingsverordening die helemaal voldoet aan de eisen, taal en bedoelingen van de Omgevingswet. Daarom heeft de provincie haar omgevingsverordening op 1 februari 2022 geconsolideerd vastgesteld. Hierin is vastgelegd dat er geen nieuwe windturbines worden geplaatst in een weidevogelgebied (artikel 2.51a). Binnen het Gelders natuurnetwerk (GNN) (artikel 2.39), de Groene ontwikkelingszones (GO) (artikel 2.52) en een ganzenrustgebied (artikel 2.51b) mogen nieuwe windturbines worden geplaatst, maar gelden wel bepaalde voorwaarden. Oude bosgroeiplaatsen moeten worden beschermd en kunnen niet op andere plekken worden gecompenseerd (artikel 3.91 lid 2).

Omgevingsverordening Overijssel

De provincie Overijssel heeft op 16 november 2022 haar omgevingsverordening geconsolideerd vastgesteld. Provincie Overijssel wil bijdragen aan een klimaatneutraal Nederland en wil daarom ruimte bieden voor windenergie. In de Omgevingsverordening (Artikel 2.15) is opgenomen dat het Natuurnetwerk niet langer is aangemerkt als uitsluitingsgebied voor windenergie. Dat betekent niet dat windenergie zondermeer mogelijk is: per initiatief moet getoetst worden of het initiatief past bij de gebiedskenmerken die van toepassing zijn in de lokale situatie. Deze toetsing geldt ook voor de Nationale Landschappen in de provincie. Voor Nationaal Landschap IJsseldelta vindt nog een herijking plaats op basis van de kernkwaliteiten van het landschap. Uit de herijking blijkt of windenergie inpasbaar is in het landschap.

Omgevingsverordening Utrecht

De provincie Utrecht heeft op 10 maart 2021 haar interim omgevingsverordening geconsolideerd vastgesteld. Deze verordening is geldig tot in werking treden van de Omgevingswet. In de Omgevingsverordening is vastgesteld dat de provincie geen windenergie wil ontwikkelen in Natura-2000 gebieden en ganzenrustgebieden (artikel 5.4). Daarnaast kunnen er nog andere regels gelden vanuit de bescherming van de Utrechtse kwaliteiten (bijvoorbeeld voor inpassing in het landschap, in NNN gebieden, stiltegebieden, weidevogelkerngebieden en UNESCO Werelderfgoed).

3

UITGANGSPUNTEN VOOR HET ONDERZOEK

Dit hoofdstuk gaat in op het detailniveau dat passend is bij het plan-MER, en welke invulling van het onderzoek hierbij past.

3.1 Definitie windenergie

Het plan-MER richt zich op windenergie op land. Windenergie wordt opgewekt met windturbines. Windturbines kennen verschillende afmetingen en kunnen in verschillende opstellingen gerealiseerd worden. In lijn met de uitgangspunten van de al lopende m.e.r.-procedures gaat het in dit onderzoek om een windpark van 2 of meer windturbines.

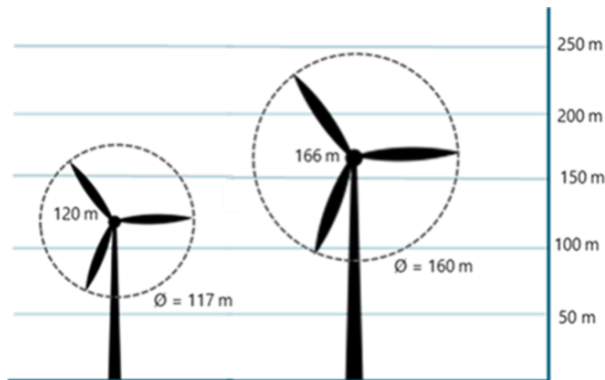
Gehanteerde referentieturbines

Windturbines verschillen in ashoogte en rotordiameter, welke samen de omvang en (mede) het vermogen van de windturbine bepalen. De omvang van een windturbine is medebepalend voor de aard en omvang van milieueffecten. Daarom wordt dit in het plan-MER afgebakend en worden de milieuonderzoeken uitgevoerd met twee vooraf vastgestelde windturbintypen met bijbehorende afmetingen. Dit betreft de volgende referentieturbines:

- 1 windturbines (120 meter) met een ashoogte van 120 meter, een rotordiameter van 117 meter, een tiphoogte van 178,5 meter, een tiplaagte van 61,5 meter en een vermogen van circa 3,6 MW. Deze windturbines markeren in het plan-MER de ondergrens van de bandbreedte aan mogelijke windturbines op land in 2030;
- 2 windturbines (166 meter) met een ashoogte van 166 meter een rotordiameter van 160 meter, een tiphoogte van 246 meter, een tiplaagte van 86 meter en een vermogen van circa 7,0 MW. Deze windturbines markeren in het plan-MER de bovengrens van de bandbreedte aan mogelijke windturbines op land in 2030. In afbeelding 3.1 worden deze referentieturbines weergegeven.

De referentieturbines die in het plan-MER worden gebruikt sluiten aan bij de andere lopende onderzoeken: plan-MER Windbeleid & RES Provincie Gelderland en plan-MER RES GMR Arnhem-Nijmegen. Ook de onderzoeken naar windenergie in de provincies Overijssel en Utrecht rekenen met een vergelijkbare (grote) windturbine. De referentieturbines worden in het plan-MER gehanteerd om de bandbreedte van effecten op hoofdlijnen te bepalen, niet om (maximale) specificatie van turbines in concrete projecten voor te schrijven. De hoogte van de referentieturbines zijn bijvoorbeeld dus ook geen maximale hoogte. Bij de uitwerking van windprojecten dienen effecten in meer detail onderzocht te worden aan de hand van concrete afmetingen.

Afbeelding 3.1 Referentieturbines

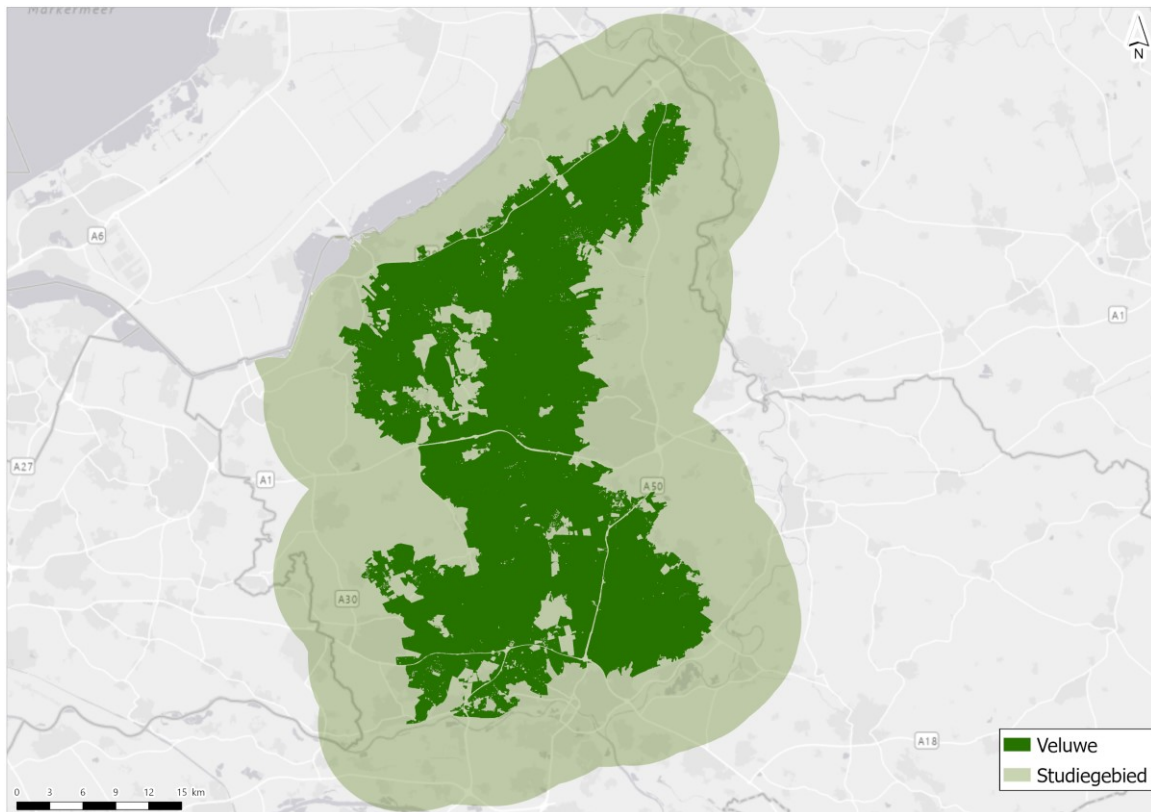
3.2 Studiegebied

Het studiegebied is het gebied dat onderzocht wordt op milieueffecten in het plan-MER. Voor het plan-MER bestaat het studiegebied uit het Natura 2000-gebied de Veluwe en de zone tot 8 kilometer rondom de Veluwe.

Natura 2000-gebied Veluwe is het leefgebied van de wespandief. De beeksystemen tussen Epe en Vaassen aan de oostzijde van de Veluwe worden niet meegenomen als onderdeel van de Veluwe. De gebiedskenmerken van deze beeksystemen zijn dermate anders dan de Veluwe, dat de wespandief dit niet als primair leefgebied gebruikt.

Wespandieven gaan ook buiten hun leefgebied op zoek naar voedsel. Onderzoek wijst uit dat ze tot 15 kilometer kunnen vliegen om voedsel te zoeken. Dat betekent dat ze in dit gebied door aanvaring met windturbines kunnen sterven. Volgens het [onderzoek](#) van A&W (rapport 20-140) zijn de aanvaringsrisico's buiten de 8 kilometer-zone verwaarloosbaar. Daarom beperkt het studiegebied van dit onderzoek zich tot de zone van 8 kilometer rondom Natura 2000-gebied Veluwe. Het grondgebied van provincie Flevoland wordt niet meegenomen (zie hoofdstuk 1.1).

Afbeelding 3.2 Studiegebied

3.3 Referentiesituatie

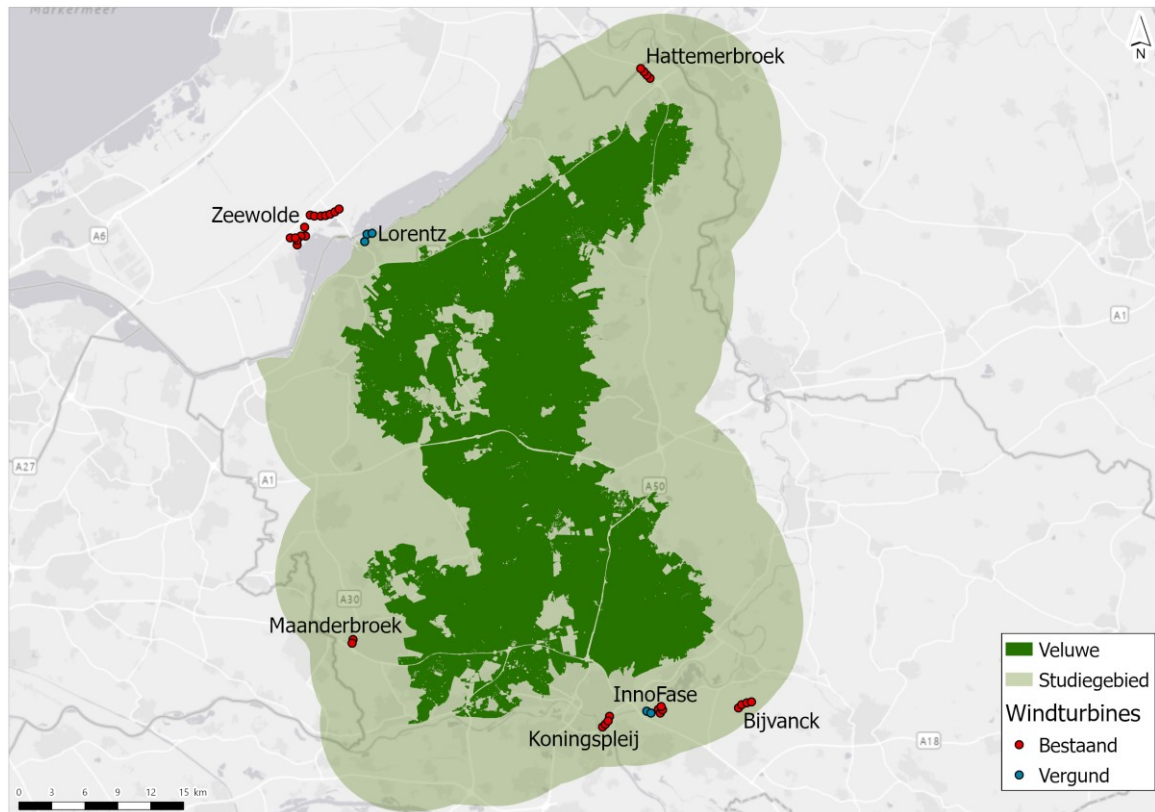
Milieueffecten worden in het plan-MER beoordeeld ten opzichte van de referentiesituatie. De referentiesituatie is de staat van het milieu die verwacht wordt op het moment dat de activiteit waar het plan-MER over gaat niet gerealiseerd wordt. Hierin worden de huidige staat van het milieu en de ontwikkelingen waarvan het zeker is dat deze gerealiseerd worden meegenomen. Ontwikkelingen waarvan het zeker is dat deze worden gerealiseerd zijn autonome ontwikkelingen. De relevante autonome ontwikkelingen worden verder toegelicht in het plan-MER.

Voorliggende NRD geeft een beknopte situatieschets van de referentiesituatie. Dit omvat enkel de populatiegrootte van wespandieven op de Veluwe en de huidige en toekomstige windparken in het studiegebied. Overige onderdelen binnen de referentiesituatie worden verder uitgewerkt in het plan-MER.

De populatiegrootte van de wespandief is een belangrijk onderdeel van de referentiesituatie. De meest recente populatieschatting voor de Wespandieven op de Veluwe dateert van 2020 (Sovon Vogelonderzoek Nederland; Sierdema & Kamplicher 2020). Hierbij is geschat dat de populatie wespandieven bestaat uit 94 broedparen. Het gebruik van deze populatiegrootte als referentiesituatie wordt in het plan-MER verder onderzocht en onderbouwd.

Windparken die al bestaan hebben effect op de mortaliteit van de wespandief. In afbeelding 3.3 worden de bestaande windturbines binnen de 8 kilometer-zone rondom de Veluwe weergegeven. De bestaande windturbines in de provincie Flevoland worden ook meegenomen in de referentiesituatie. Deze windturbines kunnen namelijk effect hebben op de mortaliteit van de wespandief, omdat ze binnen 8 kilometer van de Veluwe gerealiseerd zijn. De vergunde, maar nog niet gerealiseerde, windparken worden meegenomen als autonome ontwikkelingen. Deze vergunde windparken zijn namelijk van invloed op de verwachte sterfte van de wespandief.

Afbeelding 3.3 Windturbines binnen de 8 kilometer-zone rondom de Veluwe met een tiphoogte van meer dan 50 meter

4

AANPAK MILIEUONDERZOEK

Dit hoofdstuk geeft een toelichting op de onderzoeksaanpak voor het milieuonderzoek.

4.1 Uitgangspunten beoordelingskader

Reikwijdte effecten beoordelingskader

Mogelijke effecten op het milieu als gevolg van de realisatie van windturbines zijn te verdelen in effecten tijdens de aanleg, de exploitatie (gebruik, onderhoud, reparaties) en het verwijderen na afloop van de technische levensduur (sloop). In het op te stellen plan-MER worden deze milieueffecten beschreven. Daarnaast wordt onderzocht voor welke milieuaspecten cumulatie kan optreden en, indien relevant, wordt de cumulatie in beeld gebracht. Cumulatieve effecten zijn de bij elkaar opgetelde effecten van verschillende ontwikkelingen samen. Deze ontwikkelingen kunnen zowel binnen als buiten de voorgenomen activiteit plaatsvinden.

Maatgevende en niet-maatgevende criteria

Uitgangspunt voor dit plan-MER is dat de effectanalyses en -beoordelingen bijdragen aan de besluitvorming over:

- bescherming van de wespandief;
- het mogelijk maken van windenergie.

Niet alle criteria die volgen uit de ingreep-effectrelaties sluiten aan bij dit uitgangspunt. Daarom maakt het beoordelingskader onderscheid tussen:

- criteria die worden beschreven en beoordeeld, omdat deze inzicht geven in onderscheidende effecten die bijdragen aan de bescherming van de wespandief en de maximalisatie van energieopbrengst. Dit zijn de **maatgevende criteria** die bijdragen aan de besluitvorming over de uitwerking van de [EN-EN-strategie van de Gedeputeerde Staten van Gelderland](#) zoals hierboven opgenomen;
- criteria die enkel (kwalitatief) worden beschreven, omdat deze criteria voornamelijk inzicht geven in aandachtspunten die relevant zijn voor de nadere uitwerking van projecten. De criteria zijn in deze fase minder sterk van invloed op de onderbouwing van het windbeleid. Dit zijn de **niet-maatgevende criteria**.

Criteria als geluid, slagschaduw en bodem en water zijn beperkt van invloed op het beleid dat provincie Gelderland wil opstellen. Ook bieden de lopende m.e.r.-procedures voldoende inzicht in de milieueffecten van deze criteria. Deze criteria worden daarom niet onderzocht in het plan-MER. Indien relevant wordt in het plan-MER verwezen naar de milieu-informatie op deze criteria in de lopende m.e.r.-procedures.

4.2 Beoordelingskader

In het plan-MER worden de milieueffecten op verschillende thema's onderzocht en beoordeeld. Om te komen tot een doelmatig plan-MER en te voorzien in de nodige beslisinformatie, worden een beperkt aantal criteria onderzocht. Dit zijn criteria waarop het beleid direct van invloed is en criteria waarmee onderscheidende milieu-informatie geboden kan worden ten opzichte van de al lopende m.e.r.-procedures. In dit plan-MER zijn dit vier relevante thema's: natuur, energieopbrengst, ruimtegebruik en landschap. Binnen het thema natuur wordt aandacht gegeven aan de mortaliteit van de wespandief.

Voor andere gebruikelijke thema's (zoals geluid en slagschaduw) bieden de lopende m.e.r.-procedures voldoende milieu-informatie voor het voorliggende besluit.

De methodes en resultaten voor de milieuonderzoeken worden zo mogelijk overgenomen uit de lopende m.e.r.-procedures. Deze milieu-informatie is niet altijd compleet; waar nodig worden de onderzoeken aangevuld. In de manier van onderzoeken wordt onderscheid gemaakt tussen de maatgevende en niet-maatgevende criteria. Criteria die direct van invloed zijn op het beleid worden kwantitatief onderzocht. Niet-maatgevende criteria geven aandachtspunten voor verdere uitwerking van het beleid. Deze worden kwalitatief beschreven.

Tabel 4.1 laat zien welke effecten onderzocht worden. In paragraaf 4.3 wordt verder ingegaan op de onderzoeken.

Tabel 4.1 Beoordelingskader

Thema	Aspect	Toetsingscriterium	Manier van onderzoeken
natuur	beschermde natuurgebieden	directe en indirecte effecten op de instandhoudingsdoelen of kernkwaliteiten van beschermde natuurgebieden	kwalitatieve beschrijving
natuur	beschermde soorten	effecten op beschermde soorten	kwalitatieve beschrijving
natuur	houtopstanden	effecten op houtopstanden	kwalitatieve beschrijving
natuur	wespendief	effecten op de mortaliteit	kwantitatief onderzoek
energieopbrengst	energieopbrengst	verwachte opbrengst	kwantitatief onderzoek
mens en leefomgeving	ruimtegebruik	invloed op huidige gebruiksfuncties	kwalitatieve beschrijving
mens en leefomgeving	ruimtegebruik	invloed op toekomstige gebruiksfuncties	kwalitatieve beschrijving
landschap	landschap	invloed op kernkwaliteiten landschap	kwalitatieve beschrijving

4.3 Toelichting thema's

De onderzoeksaanpak per thema wordt hieronder kort toegelicht.

Natuur

Windturbines hebben een effect op natuurgebieden, planten- en diersoorten en houtopstanden. Zo kan de aanleg van een windpark zorgen voor verstoring of stikstofdepositie op stikstofgevoelige habitattypen. Ook kan er tijdens de gebruiksfase sprake zijn van verstoring en barrièrewerking voor vogelsoorten. Dit geldt niet alleen voor de wespendief. Het beleid heeft mogelijk ook effecten op andere flora en fauna, of leefgebieden.

Om de effecten van windenergie op nationaal, provinciaal en lokaal beschermde natuurgebieden, soorten en houtopstanden te bepalen wordt een ecologische knelpuntenanalyse uitgevoerd. Hierin worden aan de hand van een bureaustudie de mogelijke effecten beoordeeld en getoetst. Ook worden mogelijke juridische vervolgstappen in beeld gebracht. In onderzoeken van de lopende m.e.r.-procedures zijn de effecten op gebiedsbescherming en soortenbescherming al voor een groot deel behandeld. Deze onderzoeken worden als basis gebruikt voor en zo nodig aangevuld in de ecologische knelpuntenanalyse.

Wespendief

Binnen thema natuur wordt speciale aandacht gegeven aan sterfte van de wespendief. Dit sluit aan bij de doelen van het voorgenomen beleid. Om de effecten van windenergie op de wespendief te bepalen wordt een mortaliteitsonderzoek uitgevoerd, waarbij dezelfde methode gebruikt wordt als in A&W-rapport 20-140.

Het aantal potentiële aanvaringslachtoffers van windturbines wordt berekend aan de hand van het BAND-model waarin een groot aantal verschillende parameters (onder andere de ontwijkingskans, windturbintype en dagen stilstand) invloed hebben op de aanvaringskans. Met het model worden rekenregels bepaald om mortaliteit te kwantificeren. Deze rekenregels geven inzicht in wanneer de 1 %-norm wordt bereikt bij het plaatsen van windturbines binnen het studiegebied. Variabelen in deze rekenregels zijn: afstand tot de Veluwe, hoogte van de windturbine en technische maatregelen.

In het onderzoek wordt beoordeeld hoe het aantal potentiële aanvaringslachtoffers onder de wespendief zich verhoudt tot de 1 %-mortaliteitsnorm. Deze norm wordt vaak gebruikt om aan te geven hoeveel extra sterfte een populatie kan dragen, zonder dat dit leidt tot een achteruitgang van de populatie, of in dit geval: een aantasting van het instandhoudingsdoel van de Wespendief voor Natura 2000-gebied Veluwe. De norm wordt berekend als 1 % van de natuurlijke sterfte (als gevolg van bijvoorbeeld ziekte of predatie) in een populatie. Het uitgangspunt van de 1 %-mortaliteitsnorm is dat de extra sterfte niet meer mag bedragen dan 1 % van de natuurlijke sterfte binnen de populatie adulte wespendieven. Een voorbeeld: als de natuurlijke sterfte 100 vogels bedraagt, betekent dit dat slechts één extra vogel mag sterven als gevolg van een windturbine.

Het gebruik van de 1 %-mortaliteitsnorm, het BAND-model en uitgangspunten worden onderbouwd in het plan-MER.

Energieopbrengst

Om de energieopbrengst te berekenen, sluit het plan-MER aan bij de richtlijnen vanuit Nationaal Programma Regionale Energiestrategie. Binnen dit programma is een [Factsheet elektriciteit](#) opgesteld voor de plaatsing van windturbines. Deze Factsheet rekent met een afstand van 5 keer de rotordiameter tussen windturbines om onderlinge beïnvloeding te minimaliseren. Op basis van de aannames uit deze Factsheet, de referentieturbines en mitigerende maatregelen wordt een inschatting gemaakt van de energieopbrengst van ieder alternatief.

Ruimtegebruik

Niet alle gebruiksfuncties kunnen samengaan met windenergie. Zo gelden bijvoorbeeld veiligheidseisen en geluidsvoorzorgsmaatregelen voor het bouwen van windturbines in de directe nabijheid van bebouwing en infrastructuur. Daarnaast zorgt ruimtebeslag voor een belemmering van het gebruik van een functie als glastuinbouw of wonen. Ook als er al plannen zijn in een gebied kunnen windturbines deze plannen verstoren.

Het reguleren van de bouw van windturbines op en om de Veluwe kan voor extra druk zorgen op deze gebruiksfuncties. Het plan-MER beschouwt het effect van de alternatieven op het ruimtegebruik. Hiervoor worden de lopende onderzoeken in de provincies gebruikt, en aangevuld waar nodig.

Landschap

Windturbines zijn (op afstand) zichtbaar in het landschap. Dit is niet altijd wenselijk. De kernkwaliteiten van een landschap kunnen hierdoor aangetast worden. Uitvoerig landschappelijk onderzoek naar kernkwaliteiten is onderdeel van de m.e.r.-procedures die uitgevoerd worden binnen het studiegebied. Dit plan-MER vult deze onderzoeken aan waar nodig, en beschrijft aandachtspunten die vanuit landschap belangrijk zijn om mee te nemen in de beleidskeuze.

4.4 Beoordelingsschaal

Effecten worden op basis van een plus- en minschaal beoordeeld ten opzichte van de referentiesituatie. Hiermee kunnen effecten per milieuaspect vergeleken worden. Tabel 4.2 laat de beoordelingsschaal zien die in het plan-MER wordt gebruikt. Deze beoordelingsschaal wordt in het plan-MER voor elk criterium nader gespecificeerd.

Tabel 4.2 Algemene beoordelingsschaal

Score	Effecten
--	sterk negatief effect ten opzichte van de referentiesituatie
-	negatief effect ten opzichte van de referentiesituatie
0	geen wezenlijk effect ten opzichte van de referentiesituatie
+	positief effect ten opzichte van de referentiesituatie
++	sterk positief effect ten opzichte van de referentiesituatie

4.5 Alternatieven

Onderstaande paragrafen beschrijven de alternatieven die samen de hoeken van het speelveld laten zien op het gebied van de doelen van het plan-MER: windenergie en natuurbescherming. De belangrijkste variabelen in de bescherming van de wespandief zijn gebiedsbescherming en technische maatregelen. Met gebiedsbescherming wordt een planologische bescherming van het gebied waar de wespandief in leeft of foerageert bedoeld. Een technische maatregel betekent een technische aanpassing van een nieuwe windturbine in het gebied waar de wespandief leeft of foerageert. Het doel van de inzet van deze variabelen is te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om windenergie te ontwikkelen zonder sterfte van de wespandief. In de alternatieven worden deze variabelen in wisselende samenstelling ingezet om een volledig beeld te geven van de effectiviteit van de variabelen en hun uitwerking in energieopbrengst en andere milieueffecten.

De volgende drie alternatieven worden in het plan-MER verder uitgewerkt en onderzocht:

- alternatief 1 - Beschermde Natuur: focus op gebiedsbescherming;
- alternatief 2 - Natuur en Energie: focus op een combinatie van gebiedsbescherming en technische maatregelen;
- alternatief 3 - Wespandief: focus op technische maatregelen.

4.5.1 Alternatief 1 - Beschermde Natuur

Alternatief 1 - Beschermde Natuur beschermt het leefgebied van de wespandief en andere soorten door geen energieproductie toe te staan in natuurgebieden of in gebieden met hoge risico's op effecten op doelsoorten van de natuurgebieden. Ook worden zones met een hoog risico voor externe werking of aanvaring uitgesloten. Doordat geen mitigerende maatregelen worden toegepast, wordt de energieopbrengst gemaximaliseerd.

Toegepaste criteria

Om dit alternatief vorm te geven zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- windenergie is niet mogelijk in Natura 2000-gebieden;
- windenergie is niet mogelijk in beschermde natuurgebieden volgens de omgevingsverordeningen van de provincies Gelderland, Overijssel en Utrecht;
- windenergie is niet mogelijk in een verstoringscontour rondom natuurgebieden.

4.5.2 Alternatief 2 - Natuur en Energie

Alternatief 2 - Natuur en Energie gaat uit van de conclusies van de eerder uitgevoerde onderzoeken naar mortaliteit van de wespendif door A&W (A&W-rapport 20-140). Hieruit blijkt dat de mortaliteit afneemt naar mate men verder van de Veluwe komt. Het onderzoek concludeert dat binnen 1 kilometer van de Veluwe windenergie niet haalbaar is. In een straal van 1 tot 8 kilometer is windenergie bij toepassing van maatregelen beperkt mogelijk. Met dit alternatief wordt onderzocht of een balans tussen het toestaan van windturbines en het beschermen van de wespendif door middel van een stilstandvoorziening overdag haalbaar is.

Toegepaste criteria

Om dit alternatief vorm te geven zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- windenergie is niet mogelijk binnen de Veluwe en een straal van 1 kilometer van de Veluwe;
- toepassing van een stilstandvoorziening overdag in de maanden juli en augustus beschermt de wespendif in de zone van 1 tot 8 kilometer rondom de Veluwe.

4.5.3 Alternatief 3 - Wespendif

Alternatief 3 - Wespendif heeft tot doel milieueffecten te onderzoeken als er geen gebiedsbescherming wordt toegepast, maar de wespendif zo goed mogelijk wordt beschermd met maatregelen. Er worden geen aanvullende gebieden uitgesloten voor de bouw van windturbines. De wespendif wordt beschermd door een stilstandvoorziening overdag in de maanden dat de wespendif op de Veluwe aanwezig is (mei-augustus).

Toegepaste criteria

Om dit alternatief vorm te geven zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- geen verdere uitsluiting van gebieden zonder wettelijke belemmeringen;
- toepassing van een stilstandvoorziening overdag in de maanden mei tot en met augustus beschermt de wespendif op en rond de Veluwe.

5

VERVOLGPCEDURE

Uw reactie op de NRD

De provincie Gelderland publiceert de NRD en informeert de belanghebbenden. De NRD ligt in de periode van **17 juli tot en met 8 september 2023** ter inzage bij provincie Gelderland. Tegelijkertijd vraagt de provincie advies over de NRD aan de commissie m.e.r.. Een ieder kan een reactie (zienswijze) indienen bij de provincie Gelderland gedurende de terinzagelegging van de NRD. Denk hierbij bijvoorbeeld aan een reactie op een of meerdere van de volgende vragen:

- welke kansen en dilemma's zijn er volgens u voor de provincie, ten aanzien van het opwekken van windenergie en het beschermen van de wespandief?
- mist u onderzoeksthema's in de NRD?
- wat zou u specifiek onderzoekt willen hebben in het effectonderzoek, en waarom?

De manier waarop u uw reactie kunt indienen vindt u op de website van de provincie. Provincie Gelderland beantwoordt de zienswijzen in een reactienota. De NRD en de reactienota vormen hiermee het uitgangspunt voor het opstellen van het plan-MER.

Het vervolgproces: van NRD tot beleidsregels

Deze NRD vormde de voorgestelde kaders voor het op te stellen plan-MER. Samen met de zienswijzen en het advies van de commissie m.e.r. worden deze kaders bijgesteld en verwerkt in het plan-MER. Zodra de eerste conceptresultaten van de milieu-inzichten vanuit het plan-MER binnen zijn, ontwikkeld de provincie parallel aan de m.e.r.-procedure windbeleidsregels, en bereidt zij een wijziging van de omgevingsverordening voor.

Wanneer het plan-MER is opgesteld en beleidsregels zijn ontwikkeld, wordt het onderzoek, samen met de beleidsregels, u weer voorgelegd voor een wettelijk verplichte terinzageleggingsperiode. Opnieuw kunt u uw reactie geven op het voorgenomen beleid, en het milieueffectrapport. Met uw reacties en de reactie van de commissie m.e.r. maken we het onderzoek en de beleidsregels definitief.

De beleidsregels in aanvulling op de beleidslijn Windenergie van provincie Gelderland worden vervolgens vastgesteld door de Gedeputeerde Staten van Provincie Gelderland. De wijzigingen in de omgevingsverordening worden vastgesteld door de Provinciale Staten van Provincie Gelderland.

